

Bentiaraq Ottosen

UKA 2023/25

Atassut

03. oktober 2023

Uunga siunnersuut Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnissaa pillugu Inatsisartut Inatsisaat (Piujuartitsisumik ineriartortitsinerup imarisaa pillugu aalajangersaaneq, nuna tamakkerlugu pilersaarutip imarisaa tamanullu saqqummiussineq, immikkoortunut pilersaarusiornermut ataqatigiissaarineq, sumiiffinnik aalajangersaaneq, sammiviliinissamut pilersaarusiorsinnaaneq, nunap immikkoortuinut pilersaarutitut pingaarnernut sinaakkutinik immikkoortunillu aalajangersakkanut eqqussineq, kiisalu suliniutissanut qinnuteqaatinut aalajangersakkanik erseqqissaaneq)

(Aningaasaqarnermut, Naligiissitaanermut, Aatsitassanut, Inatsisillu Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoq)

Siullermeernera

Inuiaqatigiit ineriartortut allaffissorneq aqputigalugu qitiusumiit aquneqartut, taamatut ingerlatsineq inuiaqatigiit akornanni annertuumik ajornartorsiortitsilersinnaasoq oqaatigineqarsinnaavoq. Una siunnersuutigineqartoq erseqqissaanertut Naalakkersuisunit taakkartorneqarpoq, tamannalu siunnersuummi saqqummiunneqartumi teknikkikkut iluarsaassiniarnertut takuneqarsinnaavoq. Kisiannilu eqqumiiginartua uaniippoq siunnersuut qimerloorluaraanni Naalakkersuisut allatorujussuaq isillugu siunnersuut suliarinialerpaat.

Atassummiit oqariartuutigerusupparput Paris aftale-mut peqataaniarneq ernumanartumiittoq, pissutigalugu nunat pissaanilissuit peqatigalugit silaannaap kissatikkiartorneranut suleqataanissarput mianernartumiimmat. Una siunnersuut imatut imaqartoq: Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuaq tamakkerlugu anguniagaasa piviusunngortinnissaat. Tamanna anguniakkanut tapitartuullugu teknikkimut aaqqiissutissatut oqariartuutigaat, unalu tupaallaatigisinnaasatsinnik imaqarpoq.

Qanoq isillutaana anguniakkat ataatsimut iluarsartuunniarigut karsimut ikillugit? Sooruna iluarsartuussisassugut taamatut? Eqqarsaatigisariaqarparput uku nunarsuarmioqatigiit anguniagaasa ukiuni tulluuttuni angunissai naapertuutinngimmata, pissutigalugu mianersuaalliorutta nunarput eqqartuussaanerminik kinguneqarsinnaammat. Soorlu manna nunat 32-it naalagaaffiit peqatigiit nunarsuaq tamakkerlugu anguniagaasa eqqunngitsumik atorsimaneranut eqqartuussaapput. Taamatut Kalaallit Nunaat kusassartuassanerparput anguniakkat piujuannartitsinissamut

siunnerfillit aqutugalugit? Nunatut nammineerluta anguniagaqarsinnaagaluarpuq avatangiisitta pitsaanagerusumik atorluarnerulernerasingut.

Naalackersuisut Paris aftale-mut ilanngunnissatsinnut siunnerfeqarnerat mianersoqqussutigaa, pissutigalugu Kalaallit Nunaat tassaassanngimmat allaffissorluni ingerlatsinerlut tunngavilerluni aqutsineq imaluunniit atorfillit pissaaneqarneranut ingerlatsineq. Taamatut aaqqiissuteqassagutta nunatut annertuumik kukkunersiorneqalissaagut, kinaassuserpullu annertuumik eqqorneqartussaalluni. Pingaaruteqaqaaq eqqarsaatissatut atussallugu kiffaanngissuseqarluta inuiaqatigiinni inooqataasariaqarpugut, pisortanit aallaaveqarpalaanngitsumik malittarisassiorariaqarpugut. Naalagaaffiit peqatigiit anguniagaasa 17-it taakkunanilu 169-it immikkoortut nunarsuarmioqatigiinnut anguniagassatut anguniagaapput, isumaqarpungalu taakkunannga angusassat ukiuni amerlasuuni anguneqarsinnaassanngitsut. Taamaammat allaffissornerujumalluni ingerlatsineq peqqinnartuunngimmat erseqqissalaassavara. Ila allaffissorneruna ingasaallugu kinguarsaataasoq, assersuut Kalaallit Nunaat allaffissornerujussuaq siunissami toqqarpagu nunanilu pissaanilissuarni nuna siuarsarniartut taakkartorneqarluni (U-land) nunamat namminerlut nunat pissaanilissuit atornerlullugu Kalaallit Nunaat taasisinnaanera soqutigineqanngilluinnassaaq. Nuna siuarsarniagaq suli nuna atugarissaartumut alloriarsinnaanngilaq, Kalaallit Nunaat taamatut ikaarsaartinneqarsinnaanngilaq Naalagaaffiit peqatigiit nunarsuaq tamakkerlugu anguniagaanut.

Kalaaleqatit eqqarsartariaqalernerpuq toqqassallugu allaffissorneruneq imaluunniit qitiusumiit aqutsinerunissarput? Naamik, taamaaliortuartilluta immitsinnut kinguarsartuassaaq. Tassami qitiusumiit aqutsinerujussuatta kingunerisaanik ajornartorsiuartakkatta ajornarnerulernissaanut appakaattarpugut, taamaaliortoqarnissaallu Atassummiit maniguulluta isumaqataanngisaannarpugut. Kiffaanngissuseq pingaartikkatsigu, inuk qitiutillugu kiffartuuttuaratsigu, inuk ilivitsoq peqatigalugu sullissuaratta.

Paris aftale-mut Kalaallit Nunaat ilanngutissanngilaq, peqataajunnaangilagut, ernumagigatsigu nunat pissaanilissuit imaluunniit nunat atugarissaartut aningaasatigut unammillerluta nunami maani inooqataalernissaat. Inooqataaffigisinnaanngilarpulli nunarsuarmioqatigut inatsisaat malillugu nunatsinni maani inatsisiliorneq aallartinneqassamat. Taamaammat Paris aftale-mut peqataanissaq imaluunniit naalagaaffiit peqatigiit nunarsuarmioqatigiinnut anguniagaanut peqataanissaq sakkortuumik mianersoqqussutigaaq Kalaallit Nunaat inuiaqatigiillu tassannga peqataanineqanngilluinnarnissaat oqariartuutigalugu.

Una siunnersuut toqqaanartumik itigartitsissutigineqarnissaa innersuupparput.